

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1105.

CHICAGO, ILL., 15. NOVEMBRA, (NOV. 15,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Razočaranje, ki je brez podlage.
Socialisti bi dobili pet milijonov glasov, če...
Nekaj podatkov o volilnem rezultatu.
"Monkey Law" v Arkansasu sprejeta.
"Vplivni" Slovenci v prošli volilni kampanji
za "vplivne kandidate".
49. konvencija stav. in pos. društev v Illinoisu. (J. Steblay).
"Melting Pot" in JSZ. (Anton Garden).
Spreobrnjenje klerikalnega Janeza.
Tuberkulozni iščejo zdravja na zapadu.
Ste že rešili uganko?
Socialistična stranka edina vitalna opozicija
(članek na platnicah).

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Kako uredi svoje delo vaš klub J. S. Z.?
Ivan Molek bo predaval o moderni ameriški literaturi.
Kako so glasovali naši ljudje v Clevelandu.

Članstvu kluba št. 27 JSZ. v Clevelandu.
Veselica kluba JSZ. v Bridgeportu, O.
Predstava waukeganskega kluba dobro uspela.
The Progress Builder v New Mexici.
Članstvu kluba št. 1 v Chicagu.
O volilnem rezultatu v Latrobe.
Kako so glasovali na Herminiju.
Priredbe klubov J. S. Z.
Račun razpečanih znamk.

DRAMA IN GLASBA

Prihodnji "Savin" koncert vas bo prijetno presenetil.
"Ženitev radi premoženja" v So. Chicagu.
O koncertu "Lire".

RAZNO.

Pod spovednim pečatom, roman.
Slovenske priredbe v Chicagu in okolici.
Mary Ravnik umrla.
H. G. Perušek razstavi svoje slike v Chicagu.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vsako leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

Socialistična stranka edina vitalna opozicija

NORMAN THOMAS, socialistični kandidat za predsednika, je po volitvah objavil v newyorškem tedniku "New Leader" ter nekaterih drugih listih izjavo, v kateri pravi, da je socialistična stranka prišla iz volilnega boja kot edina vitalna opozicija proti stranki dvojnega imena in enakega programa. Demokratska stranka ni drugega kakor skupina, ki se bori za urade, katere imajo republikanci, in kjer so v njih demokratje, se republikanska bori proti njim z istim ciljem. Njun program pa je enak. In njuna servilnost kapitalističnim interesom je enaka pod republikanskim in pod demokratskim klobukom.

Čikaški dnevnik "Tribune", ki se razglša za največjega v Ameriki z največjo cirkulacijo, piše v nedeljski izdaji v uredniškem članku (dne 11. novembra), da je bila zmaga republikanske stranke dne 6. nov. prevelika, da bi bila v vsem razveseljiva. Tribune je njeno glasilo in se veseli njene zmage, boji pa se, da bo zagazila v močvirje političnega šarlatanstva, ker je brez — opozicije. Demokratsko stranko sploh ne smatra za opozicijo, ker uredniki Tribune vedo, da demokratska stranka kot stranka opozicije sploh ne eksistira. Ta njen članek potrjuje Thomasovo izvajanje, da je socialistična stranka edina, ki je stranka NAČELNE opozicije, in edina, ki nudi izhod onim, ki hočejo tako stranko. Kam naj gredo progresivci, ako so to kar pravijo da so, če ne v socialistično stranko?

Norman Thomas priporoča članom, da glasujejo za novo ustavo, katero imajo sedaj na splošnem glasovanju, ker določa, da se v bodoče socialistični stranki lahko pridružijo unije, podporne organizacije, kooperative itd. v celoti, namesto da bi pristopil vsakdo kot posameznik, kakor sedaj. Te glasovnice imajo tudi naši klubi. Poskrbe naj, da glasuje vsak član in o rezultatu poročajo uradu, od katerega so glasovnice prejeli.

Socialistična stranka prihaja iz prošle kampanje zelo ojačana vzlic temu, da ni dobila toliko glasov kot so njeni prijatelji želeli. A prebila je ovire, ki so je obklepale v prešlih desetih letih. V prihodnje ima vse prilike za razmah. In da bo toliko večji, pridobivajte ji novih članov in njenim listom novih naročnikov.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 1105.

CHICAGO, ILL., 15. NOVEMBRA, (NOV. 15.) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

RAZOČARANJE, KI JE BREZ PODLAGE

DEMOKRATJE IN PROGRESIVCI so razočarani. Nikakor ne morejo doumeti, kako se je moglo dogoditi, da je bil Smith poražen. V svojem navdušenju so pričakovali zmago, dasi je bila zanje nedosegljiva. Poznavalci politične situacije v tej deželi so vedeli, da bo rezultat tak kakor je bil, neglede na velikost demokratskega dirndaja tekom kampanje v velikih mestih. Niso pa pričakovali za demokratsko stranko tolikšnega poloma.

Republikanska in demokratska stranka sta potrošili v volilni kampanji, ki se je v glavnem vrtela le okrog dveh oseb, nad dvajset milijonov dolarjev, da sta pripravili ljudstvo v napetost pričakovanja volilnega izida.

Boj je bil seveda ljut — in čemu ne bi bil, kadar se v tak namen potroši dvajset milijonov! Republikanci so obmetavali Smitha in njegovo zaščitnico Tammany Hall z očitki o graftu in podobnih umazanostih, demokratje s Smithom na čelu pa so vpili o republikanski korupciji, ter o olju, ki je omadeževalo Hardingovo ter tudi Coolidgovo administracijo; ker je bil v obeh član tudi Herbert Hoover, so naravno letale pšice proti njemu — češ, vedel je za vse lumparije, ki so se vodile za kulisami, a ni rekel besede. Tako sta obe stranki druga drugi uspešno dokazali, da sta korumpirani in da ni med njima nobene razlike.

Ali opravičbe za Smithov poraz je le treba najti. In tako nekateri demokratje ter tudi drugi dokazujejo, da je Smith propadel ker je katoličan. Bil pa bi poražen, tudi če bi bil protestant. In če bi bil demokratski kandidat kdo drugi nego Smith, npr. McAdoo, ki je protestant in suhač, bi istotako ne bil izvoljen. Demokratska stranka kakršna je, je danes samo sredstvo, s katerim Wall Street preprečuje zgraditev ljudske stranke s socialističnim programom.

Priznamo, da je mnogo demokratov, posebno v južnih državah, volilo za Hooverja, ker je Smith katoličan, a istotako je dejstvo, da je dobil Smith stotisoče republikanskih glasov, ker je katoličan. Bigotstva je bilo več kot preveč na obeh straneh.

Če kdo misli, da katoliška cerkev ni bila aktivna v Smithovi kampanji, se moti. Delovala

je zanj na vse pretege, ker je hotela dvigniti svoj vpliv v svetu s Smithovo zmago. Katoliški veljaki v tej in drugih deželah so želeli, da bi lahko rekli: Predsednik najmogočnejše, najbogatejše dežele na svetu je katoličan, in ne le to, ampak je tudi aktiven, veren član cerkve.

Kampanja, ki se vrši v znamenju bigotstva, v deželi kjer je cerkev ločena od države od vsega začetka, je žalostna slika — toda česa naj človek od teh dveh strank sploh pričakuje?

Suhači zatrjujejo, da je bil Smith poražen vsled svojega stališča z ozirom na prohibicijo. Res je, da je izgubil med demokrati mnogo suhaških glasov, je pa tudi res, da je dobil mnogo mokraških med republikanci, ki so s tem mislili, da glasujejo proti prohibiciji. Enako je resnica, da vprašanje prohibicije pri večini volilcev ni bilo merodajno. Hoover je dobil milijone mokraških glasov in Smith milijone suhaških.

"Vera" in prohibicija" je bila med njima glavna razlika — v ostalem sta si bila enaka, in programa njunih strank sta si slična v vsem. Če se gleda na osebo, tedaj pravimo, da je zmagal Hoover. Če pa hočemo priznati resnico kakršna je, tedaj vidimo, da je zmagal politični kartel industrialcev in bankirjev, ki vodi obe stranki. Ako bi bil izvoljen Smith, bi to bila ravno tako zmaga industrialnega in finančnega trusta, kakor je sedaj.

Demokratje kot stranka so doživeli poraz, ki bi jih moral dovesti do spoznanja, da dve enaki si stranki v ameriški politiki nimata smisla. Nam je v zadoščenje dejstvo, da smo bili v pravem, ko smo trdili, da bodo glasovi, oddani tej stranki pod masko progresivnosti, vrženi proč. Če bi dobila socialistična kandidata Thomas in Maurer glasove progresivcev namesto da jih je dobil Smith, bi to značilo odločilni korak k prerobenju v ameriškem političnem življenju. Če bi dobila socialistična stranka par milijonov glasov, namesto par sto tisoč, bi to bilo svarilo republikanski-demokratski politični kombinaciji, ki bi ga tudi upoštevala. Sodniki ne bi več tako enostavno izdajali drastične sodne prepovedi proti delavcem, ampak bi vsak slučaj dobro premislili, in v stavkah bi vlada ne bila več tako brezbrizna kakor je

sedaj. Glasovi, ki jih je dobil Smith, tega niso in ne bodo dosegli, zato so dvakrat vrženi proč.

Prihodnja štiri leta ostane torej vse po starem, in bi ostalo tudi, če bi zmagal Smith. Prohibicija ostane, ne taka kakršno so si zamislili tedaj ko je bil 18. amendment ter Volsteadov zakon sprejet, ampak taka, kakršna je zdaj: sredstvo za negovanje zločinskih klik ter korupcije. Prohibiciji pravi Hoover "plemenit eksperiment", in se bo z njo "eksperimentiralo" naprej po starih tokih.

Liberalni in progresivni glasovi — oboji so eno in isto, niso šteli v teh volitvah ničesar, ker so bili oddani Smithu radi Smitha, ne radi načel ali programa. Reakciji in denarni oligarhiji se ni torej bati ničesar, kajti v svesti si je, da je dobila njena stranka dvojnega imena skoro vse glasove — ali okrog 37,000,000.

Ali bo sedanje razmerje ostalo? Ne, ker taki politični toki niso zdravi in se naslanjajo le na tekoči čas, brez velikega vpogleda ali programov, ki bi stremeli v bodočnost. Socialistična stranka je bila v prošli kampanji edina, ki je vodila pošteno, dostojno agitacijo, in edina, ki je šla v boj radi programa, ne radi oseb, "vere" in "prohibicije". V glasovih se ne more ponašati z uspehom, v zadoščenje pa ji je, da je tisoče in tisoče volilcev po 6. novembru obžalovalo, ker so se dali zapeljati propagandi, katera je stala dvajset milijonov dolarjev. In to vsoto niso prispevali delavci. Plačali jo bodo šele v prihodnjih štirih letih in še mnogo po vrhu.

"Monkey Law" v Arkansasu sprejeta

V državi Arkansas, U. S. A., je od 6. novembra dalje postavno določeno, da je človek ustvarjen samo po božji podobi, natančno tako kakor je zapisano v bibliji. Vsako drugačno tolmačenje postanka človeka in življenja na zemlji je krivoverstvo, ki je v Arkansasu kaznjivo z zaporom in globo. Učitelj ali profesor, ki se proti antievolucijskemu zakonu pregreši, zapade ne samo kazni, ampak ga tudi odpuste iz službe.

Poročali smo, da so poskušali v Arkansasu pobožni poslanci pred kakim letom dni spraviti skozi v zbornici predlogo, ki je prepovedovala pouk o evoluciji v državnih in drugih šolah, ki imajo kako ugodnost od države. In v eni ali drugi obliki jo imajo vse — torej bi bila "evolucija" v vseh prepovedana. Nižja zbornica je predlogo sprejela, v višji pa ji je manjkalo nekaj glasov do večine. To je pobožne klerikalce še bolj podžgalo, pa so začeli nabirati podpise za referendum. Podpisov so nabrali zadosti, in tako je šla predloga, katero je odklonil senat, dne 6. novembra ljudstvu v Arkansasu na sploš-

no glasovanje. Večina je bila zanjo in za "progresivca" Smitha.

Med tem pa so imeli v Arkansasu že med kampanjo nekaj komedije s to "monkey" postavo, ki je v nepisani formi veljavna v vsem javnem življenju države. Proti nji se je "pregrešil" Newyorčan Mr. Chas. Smith, ki pa ni s poraženim predsedniškim aspirantom Smithom nič v sorodu. Ta Smith je v Arkansasu širil spise, ki pripovedujejo, kaj je evolucija in dokazujejo, da prvi človek ni bil tako lep Adam kakor ga nam slikajo sveti možje, in da Eva ni bila tako lepa, kakor so po našem tolmačenju lepote današnje filmske igralk. Tako dokazovanje pa je v Arkansasu bogokletstvo, blasfemija — in Smith je moral v ječo. Na pomoč so mu prišle razne organizacije svobodomislecev s svojimi odvetniki, pa se je začel boj, dasi ni dobil slovesa kakor znani boj radi protievolucijske postave v državi Tennessee, v kateri je bil za "tarčo" preizkušnje učitelj Scopes. Vseeno, ta Smith se je v zaporu začel postiti — to je, protestiral je z gladovno stavko, dokler ga niso poslali v bolnico. Vsa stvar bi se morala obravnnavati na dolgo in široko, kakor je v takih slučajih navada, pred sodiščem, ampak je nerodno, ker v Arkansasu ateistom ni dovoljeno pričati, pa bilo proti drugemu ali v svojo obrambo. Kako naj se ateistu verjame, ko pa on ne veruje v Boga? In kako naj priseže pri vsemogočnem Bogu, če pa ga po njegovem mnenju ni? Mr. Smith je torej ob priložnost, da govori v svojo obrambo, sodnim organom v Arkansasu pa ni nič kaj ljubo, da se toliko piše o teh stvareh, in da se drugod tako zelo zanimajo za njihove pisane in nepisane "monkey" postave. Ampak za komedijo so poskrbeli fundamentalisti, pa jo je treba igrati vsaj nekaj časa, kakor so jo v Tennessee.

V Arkansasu in Tennesseeju torej ni evolucije, ker zakon tako določa. Pa je res ni. Darwin tam ni še bil, in ljudje so še ustvarjeni po božji podobi. Tudi um imajo — nekateri — ne pa proste volje, ker jim jo zakon ne dovoljuje.

Ali ste že rešili uganko?

Kaj je bila v prošli volilni kampanji razlika med republikansko in demokratsko stranko? Čemu so eni in isti interesi obe zalagali s stotisočaki in milijoni? Kdo je pravzaprav zmagal dne 6. novembra? Rešitev te uganke, ali ugank, je tako enostavna, da ne obljubimo nobenih nagrad.

Skrinja modrosti.

L AČNE NASIČEVATI, gole oblačiti, bolnike obiskovati — so sama dobra dela; ali neprimerno višje dobro delo je: osvoboditi bližnjega zmot.—Lev N. Tolstoj.

“Odlični” Slovenci v prošli volilni kampanji za “vplivne kandidate”

Kakor vsak civiliziran in napol civiliziran narod, ima tudi naš odlične ljudi, ki so pozvani, da vodijo, neodlični pa, da volijo. Tako je bilo tudi med ameriškimi Slovenci do 6. novembra in tako je ostalo do danes in jutri se še nič ne spremeni.

Naloga “odličnih” Slovencev je, da vodijo, in neodličnih, da volijo kakor jim za denar ali pa iz kakega drugega motiva priporočajo odlični. Taka je namreč “politika”, ki bi jo odličnjaki dovolili celo v podpornih organizacijah.

“Odlični” Slovenci in “odlični” Hrvatje v Illinoisu so ustanovili septembra ali oktobra “Jugoslovanski klub”, da si z glasovi neodličnih rojakov pridobe nekoliko vpliva, zaslužka in službe. Kaj so načela, taki “odličnjaki” ne vedo, ker so navadni komercialni oportunisti, katerim je dolar in pa služba kakega ponižnega pisarčka več kakor pa ponos in značaj.

V Clevelandu je bila glasilo slovenskih “odličnjakov” Ameriška Domovina, v Chicagu pa “Glas Svobode”, ki je na račun republikanskih in tudi demokratskih kampanjskih dolarjev začel enkrat oktobra zopet “redno” izhajati. Kaj vse zmore taka “odličnost”, kot jo posedujejo ti “odličnjaki” in “vplivni” možje, ste videli, ako ste pogledali le eno številko tistega “plehkega” lista, ki je nekoč oznanjal evangelij svobodomiseltva, sedaj pa služi neki judovski bizniški firmi, kateri so oglašili edini cilj in princip. V eni koloni hvali Hooverja, v drugi ga graja, v eni je Smith zelo zelo napačen, v drugi bi še bilo, ako bi bilo, in tako — no, pa glasujmo rajši za Hooverja. Thomas je pop, nič prida kandidat, glas, oddan njemu, je glas za popa in ob enem je proč vržen. A glej, že naslednji teden je v istem listu Thomas fin kandidat, človek velikih sposobnosti, izobražen da kaj — je pa nesreča, ker ga je nominirala taka ničvredna stranka kot je socialistična. Le zakaj je mož to dopustil!

Kdor ve, kakšno gradivo plačajo kampanjski odbori strank katerima so se udinjali “odlični” Slovenci, tudi ve, da tiste jerimijade niso bile zastoj. V posesti imamo pismo, ki smo ga prejeli v letošnji kampanji, in pismo, ki nam je prišlo v roke pred štirimi leti. V njemu pravijo iz republikanskega kampanjskega odbora, da so nam pripravljeni plačati vsak spis, ki bo priobčen v listu njihovim kandidatom v prilog, ne sme pa izgledati oglas. Če smo pripravljeni priobčevati take članke in vesti, nam jih bodo plačali, ob enem pa nam pošljejo tudi oglase v obliki oglasov. Kajne, kako zapeljivo!

V eni številki omenjenega nekdanj svobodomiselnega lista v Chicagu je velik oglas z naslo-

vom, “*Odlični Slovenci podpirajo Emmersona za governorja in republikansko volilno listo.*” Kdo je Emerson, naši “odličnjaki” dobro vedo. V politiki ni nič bolj čist kot je dosedanji governor Small ali pa čikaški župan Thompson.

Naslov je zelo velik preko dveh kolon, štiri vrstice, a ko se začno imena “odličnih” Slovencev, je navedeno pojasnilo, da so zraven njih še drugi odličnjaki, ki žele zmago republikanski listi, in izmed teh je prvi na listi profesor M. I. Pupin. Takoj za njim je slovenski odličnjak odvetnik Wm. Lawrich, tretji je Zvonko Novak, časnikar in pisatelj, četrti pa Richard J. Zaverčnik, odvetnik; nato sledi cela vrsta hrvatskih odličnjakov, med njimi Geo. Kutuzovich, vmes med njimi pa je Agneza Novak, soproga pisatelja, žurnalista itd. Eden Hrvatov se že jezi in pojasnuje, da ni dal nikomur pravice rabiti njegovo ime. Morda je več takih, ki so bili republikanci samo za nekaj ur, ali za en podpis, ali za par dnevnic, ostali pa so “republikanci” ker imajo službo, ali bi jo radi dobili, ali pa mislijo, da je za njihov “vpliv” dobro, če so prirepek na prirepkih zmagovite republikanske stranke.

Na čelu odličnih Slovencev v Clevelandu, ki so delovali za demokratsko stranko ter njene predsedniškega kandidata Smitha, je Louis J. Pirc, drugi pa so John Gornik, predsednik Slovenske Dobrodelne Zveze, Anton Grdina, predsednik Kranjsko Slovenske Katoliške Jednote, Primož Kogoj, tajnik S.D.Z., odvetnik Mihelich in Lawshe, zdravniki Louis Perme, M. J. Seliškar, M. F. Oman, in James W. Mally in poleg teh je več drugih vplivnih mož, ki so mislili, da koristijo svojemu narodu in sebi najboljše, ako pripravijo slovenske volilce, da pomečejo svoje glasove proč za Smitha ter ponekod korumpirano, drugod pa za bigotsko demokratsko stranko. Pravzaprav je oboje. Na čelu tega odbora slovenskih odličnih demokratov je bil odlični dr. Joseph V. Grahek v Pittsburghu, ki je v cirkularjih slovenskim in hrvatskim volilcem dopovedoval, da njemu lahko verjamejo, ker je vrhovni zdravnik največjih jugoslovanskih podpornih organizacij in se ni pečal s politiko, sedaj pa, ko imamo priliko izvoliti Smitha in dobiti nazaj svoj vrček piva — pa je treba, da glasujemo vsi kot eden za demokrate. Tajnik odbora je bil Rainer F. Hlacha (New York).

Tudi Ivan Mladineo je bil član tega odbora. In tako smo z našimi odličnjaki, kar je bilo oglašanih v listih, pri kraju, drugi pa so delali brez reklame v slovenskih listih, toda toliko bolj vneto v svojem okolišu. Npr., naši odličnjaki v Jolietu, Minnesoti, v Pueblu itd. itd. Ker je Smith katoličan, in ker so naši odličnjaki večinoma tudi katoličani, so agitirali največ zanj, eni badava, drugi proti “primerni odškodnini”. Tudi pri republikanski stranki ni bilo zastoj — no, pa saj veste, čemu se odličnjaki potegujejo za še vplivnejše “odličnjake”.

Nekaj podatkov o volilnem rezultatu

Predsedniških volitev dne 6. novembra se je udeležilo do sedemintrideset milijonov državljanov, ali 6,250,000 več leta 1924, in več, kot kedaj poprej v zgodovini te dežele.

Herbert Hoover, izvoljeni predsedniški kandidat republikanske stranke, in Charles Curtis, kandidat za podpredsednika, sta dobila nad 21,000,000 glasov, demokratski predsedniški kandidat Alfred Emmanuel Smith pa 15,000,000. Točne številke bodo znane šele v teku nekaj tednov. Ostale glasove so dobili predsedniški kandidatje manjših strank in skupin, katerih skupno število glasov bo znano šele, ko jih tabulirajo državni števni uradi.

Hooverjeva večina v glasovih volilcev znaša nad 6,000,000, elektorjev pa je dobil 444 in Smith 87. Hoover je 31. predsednik Zedinjenih držav.

Vsaka država ima toliko elektorjev kolikor ima poslancev v kongresu.

Demokrat Smith je dobil še enkrat toliko glasov kot demokrat Davis pred štirimi leti in veliko več, kot so jih dobili prejšnji demokratski kandidatje za predsednika, dobil pa je manj elektorjev kot kdorkoli izmed njih; izjema je le, če se povrnemo v leto 1868, ko je kandidiral na demokratski listi tedanji newyorški governor Horatio Seymour, ki je dobil 80 elektorjev, toda če vzamemo za bazo število prebivalstva sedaj in takrat, bi ta primera ne veljala, in s tega vidika je dobil Smith izmed vseh demokratskih predsedniških kandidatov najmanj elektorjev, dobil pa je več glasov kakor jih je zmagoviti demokrat Woodrow Wilson, toda manj, kot sta jih dobila l. 1920 Harding in leta 1924 Coolidge.

Republikanska stranka je dobila večino v 40 državah, demokratska pa v državah Alabama, Arkansas, Georgia, Louisiana, Massachusetts, Mississippi, Rhode Island in South Carolina, torej v osmih.

V zvezni poslanski (nižji) zbornici je dobila republikanska stranka 30 poslancev več, kot jih je imela v prejšnji, katere je vzela demokratom, enega Farmer-Labor stranki v Minnesoti, in enega socialistom v Wisconsinu. V Senatu je sedaj 55 republikancev in 39 demokratov, eden farmer-laborit (Shipstead iz Minnesote), en sedež pa je izprazen (Vare, Pennsylvania). V obeh zbornicah ima republikanska stranka absolutno večino.

V novi poslanski zbornici je sedem žensk, v prejšnji so bile štiri.

Progresivci (republikanski in demokratski) nimajo v novi poslanski zbornici niti toliko moči kot v prejšnji, v senatu pa so tudi izgubili vlogo ravnotežja vsled dodatnih zmag republikanskih konservativcev, in pa vsled spreobrn-

tve par republikanskih senatorjev, ki so postali lojalnejši stari gardi.

Victor L. Berger, kongresnik 5. wisconsinkega distrikta, je bil 6. novembra poražen z večino 810 glasov. Berger jih je dobil 41,072, njegov zmagoviti protivnik republikanec Stafford pa 41,882. Stafford je bil kongresnik tega distrikta pred Bergerjem. Te številke so bile objavljene par dni po volitvah a ko so socialisti nekoliko preiskavali, so znižali Staffordovo večino na 320 glasov... Vložili so peticijo za ponovno štetje glasov in zahtevajo tudi preiskavo o volilnih nerednostih, katere so povzročili Staffordovi pristaši v okrajih, v katerih je dobival Berger največ glasov. V enih npr. ni bilo dovolj glasovnic na razpolago in so morali volilci čakati nanje, ali pa so odšli ne da bi glasovali.

V bodoči poslanski zbornici bo samo en kongresnik, ki je bil izvoljen na listi Farmer-Labor stranke (Kvale, Minnesota), vsi drugi so republikanci in demokratje. Suhaška večina v obeh zbornicah je še večja kot v prejšnji.

V Wisconsinu, ki je bil dolgo let trdnjava LaFolletove progresivne struje, je dobil večino Hoover, vzlic temu, da je agitiral za Smitha senator Blaine, in da progresivna frakcija republikanske stranke ni hotela delati za Hooverja, za governorja pa je bil izvoljen kapitalist Walter J. Kohler, ki pripada lojalni skupini republikancev — to se pravi, on je republikanec kakršne hoče Mellon in drugi taki "republikanci". V Wisconsinu progresivna struja, katero je vodil pokojni Robert M. La Follette, naglo pada in izgublja v bitkah, dasi je bil pri prošlih volitvah njegov sin, ki se tudi prišteva k progresivcem, ponovno izvoljen v senat skoro brez opozicije. V svojem poročilu državnemu tajniku pravi, da ni prejel za svojo kampanjo niti centa in da ni ničesar zapravil. To bo najbrž edini kandidat, ki je prišel v urad ne da bi ga kaj stalo, pa bilo njega ali druge.

Koliko je dobil glasov Norman Thomas, ne bomo še izvedeli tako kmalu. Dejstvo je, kot pojasnjeno že v drugem članku, da so bili progresivni in večina nekdanj socialističnih glasov oddani 6. novembra Smithu, kakor je hotela strategija političnega tribunala na Wall Streetu in tudi dosegla. Socialisti niso imeli dovolj velikega aparata, s katerim bi mogli ljudem dopovedati, da jih obe stranki varata, toda ostali so na pozorišču kot edina "tretja" stranka, vredna upoštevanja, in edina, ki tvori ogrodje za zgraditev večje delavske stranke, ki bo v stanju uspešno poseči v ameriško politično življenje.

V mestu New York je dobil Thomas nad 50,000 glasov, komunist Foster pa 8,000. V Chicagu jih je dobil Thomas glasom še nepopolnih poročil nad 8,000, komunist Foster pa 1,682 in Reynolds od S. L. P. 855.

V mestu Milwaukee je dobil Thomas nad 10,000 glasov. V okraju Berks (Reading), Pa., jih je dobil nad 10,000.

V Milwaukee County jih je dobil Benson, socialistični kandidat za šerifa, 45.000, ostali socialistični kandidati v okrajne urade pa so jih dobili med 30 do 40 tisoč. Hauser, socialistični kandidat za governorja, je dobil v milwauškem okraju okrog 31.000 glasov, republikanec Kohler pa 99.000. Socialist Kryzicki, ki je kandidiral za državnega tajnika, jih je dobil nad 32.000 glasov, še nepopolnih poročil, iz katerih črpamo te podatke. V četrtem kongresnem distriktu je dobil Polakowski, socialistični kandidat za kongresnika nad 18.000 glasov, republikanec Shafer pa okrog 34.000.

Joško Radel ml., ki je kandidiral na socialistični listi za poslanca v wisconsinsko zakonodajo v petem okraju, je dobil okrog 1.700 glasov, njegov zmagoviti protivnik demokrat Przybylski pa nad 2.500. Kot pove v tem slučaju ime, so odločili katoliški Poljaki.

Izmed poslanskih kandidatov so zmagali socialisti Albert F. Woller, Philip F. Wenz in C. Kehrein, torej trije, socialist Polakowski pa je član wisconsinskega senata.

Druge podatke objavimo v naslednjih izdajah.

Socialisti bi dobili pet milijonov glasov, če —

Že par tednov pred volitvami je bilo jasno, da je socialistična stranka v kampanji spretno zasenčena in ne bo dobila mnogo glasov. Kapitalistično časopisje jo je po vsi deželi preračunano bojkotiralo, in le, kadar se je nahajal v enem ali drugem kraju Norman Thomas, so lokalni listi poročali o njemu — drugače prav malo, razen v nekaterih mestih, ki so pa izjeme. Multimilijonar Raskob, načelnik Smithove kampanje, ter drugi bogataši, so progresivce ter "delavske voditelje" v unijah srečno "prepričali", da je Smith zelo progresiven, in proti koncu kampanje jim je prišel na pomoč še Hoover, ki je dejal, da to, kar zastopa Smith, vodi v "državni socializem". In tako je časopisje zakričalo, da je Smith, če že ne socialist, vsaj napol socialist. Ameriški progresivci pa so tudi napolsocialisti, torej je logično, da so se oklenili Smitha. In ker so pametni, niso hoteli pometati svojih glasov proč.

Ko so ponoči 6.—7. novembra šteli glasove, so videli prevaro, kajti nihče ni več govoril o *progresivcu* Smithu, ampak le, da je zmagal Hoover, časopisje pa je tolmačilo, da je ljudstvo izreklo svojo voljo in izvolilo dobrega predsednika, če pa bi bil izvoljen Smith, bi bil tudi dober, sposoben predsednik. Torej eden kot drugi, vseeno je!

Drugi dan so imeli progresivci in nekdanji socialistični volilci glavobol, in bilo jim je zelo zelo žal za — **PROČ VRŽENE GLASOVE!** To

ni zapisano tjavendan, kajti tisoči in tisoči so se v svojem zgražanju nad Smithovim porazom dušali, le zakaj nismo glasovali socialistično! V tem hipu streznjenja so vedeli, da bi na ta način njihov glas vsaj kaj zalegel. In če se bi volitve vršile ponovno takoj drugi dan, ali pa čez pet dni, bi dobila socialistična stranka do pet milijonov glasov! Progresivci bi namreč "protestirali".

Upajmo, da jih to spoznanje ne bo zapustilo, če so res progresivci.

X.:

Spreobrnjenje klerikalca Janeza

Ljubljana, dne 19. sept. 1928.

Naj vam povemo zgodbo o spreobrnjenju klerikalca Janeza. Sicer so takala spreobrnjenja zelo redka stvar, a zgodila se je prav te dni. Da boste videli, ameriški rojaki, kakšna so pota Gospodova.

Janez je bil dolgo let zaposlen v steklarni v Zagorju. Gospod ravnatelj so bili pošten kristjan, ki bi dal življenje za dr. Korošča, ki je pač največji Slovenec. Pa so skrbeli tudi za dušni blagor svojih delavcev-delnarjev; mojstrom ni upal blizu, tem bolj je imel kurjače pod svojo repetavko. Tako lepo jih je poučil in tako človekoljubno je svetoval: "Pazite, če greste po cesti, da vas kak socialist ne vidi." (To je že Cankar nekje povedal.) In če gredo mimo znamenja, da naj se le odkrijejo. Janez je bil med temi ubogimi parami in je ubogal gospoda, dokler se mu ni zameril. To pa je bilo takole: Janez je bil sila naiven, preprost in vse ti je povedal v obraz, kakor je mislil. Čisto iz srca je bil kristjan in kot tak se je čutil kot nekak ravnatelj pri prijatelju. Ni bil hinavec, a natihem je le upal, da bodo gospod res kaj pogledali nanj. Pa so steklarji pred tedni zaštrajkali; Janez ni vedel, kako je pravzaprav s to stvarjo; slišal je samo govoriti, pa je dejal sam pri sebi: "Če bi dobili res kaj več plače, je pa takle štrajk res imenitna iznajdba." Samo to je vedel. Ko pa je štrajk trajal že cel mesec, in je Janezu zmanjkovalo jesti, je malo podvomil v vse to; spomnil se je ravnatelja, pa je stopil k njemu.

"Gospod, kaj mi ne bi dali nekaj predujma, veste jaz tudi štrajkam, saj vsi; menda bo kmalu dobojevano. Dobili bomo, tudi na vas bodo pogledali, ko bodo obravnave — ampak za zdalje, za sproti mi je zmanjkalo."

Janez ni nikoli bral časopisov, pa ni vedel, kaj se je vse že zgodilo z njim, odkar je v štrajku. Direktor se je razjezil:

"Kaj ne veš, da ste vsi odpuščeni? Sploh pa bomo tudi ustavili obratovanje steklarne v Zagorju. Nobeden izmed vas ne bo več dobil službe."

Janeza je to potrlo; kar takole so nekaj storili z njim, ne da bi on vedel. Počenjajo pa res s človekom, kar se jim poljubi — je mislil Janez, postal je žalosten in je šel. Kdo bi se z bogom kregal? —

In je sveto verjel v to odpoved in odšel iz Zagorja. Sedel je v vlak in se peljal v Ljubljano. V vlaku je neki gospod čital časopis. Janeza je prišla zvedavost, pobaral gospoda za časopis in ga tudi dobil. Čital je. Silno velike črke so bile, take kot v komljanški šoli, ki jo je obiskoval: "LJUBI SVOJEGA BLJIZNJEGA." Pa je čital te velike črke:

"DR. KOROŠEC V KRVAVEM TALARJU.

Vedno pri vsakem zločinu sta bila dva: sodnik, ki je obsodil, in svečenik, ki je blagoslovil. Sodnik Kajfež je obsodil Kristusa, duhovnik Ana je blagoslovil. Morivec Račič je ubil Radiča, dr. Korošec je blagoslovil. —"

Janez je prenehal, preveč je bilo že v tem. Vrnil je časopis in molčal. Slutil je, da nekaj ni prav, gruntal je pa ni našel odgovora. Nagonsko se je bal Ljubljane; ta mu bo razodela. — V Ljubljani se je zvečer vtihotopil v neko dvorišče, tam je bil hlev, tam je bilo seno. Prespal je. Zjutraj ga prebudi gospodar, pobara ga, kako in kaj. Dovolil mu je spati na senu, samo pomagati mu mora pri delu. Tako je Janez vsaj približno imel urejeno svoje življenje. In ponoči je na senu še vedno gruntal.

Seznanil se je z drugimi delavci. Bogve, kakšni grešniki so to. Vedno mu govorijo o nekaki organizaciji. Nič kaj prida ne bo to. Varoval se je pred njimi. Imeli so ga za bojazljiveca. Tu pa so ga zadeli v živo; nikoli ni bil bojazljivec. Še ko je delal kot fant pri rudniku in ga je obratovodja nekoč klofutnil, je neki večer vrgel za inžinirjem kamen. Zadel ni, a vrgel je le. Bojazljivec torej ni. Hotel je to dakazati, pa je šel z njimi na shod, ki so ga sklicale strokovne organizacije. Tovariši so mu razložili, da je osem-urni delavnik v nevarnosti in da bodo danes protestirali. Kaj je to protest, Janez ni vedel. Šele na shodu je videl. Ugajalo mu je, enostavno ugajalo. Takole kričati svoje zahteve, in to še nekemu človeku od gosposke, ki sedi za mizo, naravnost v obraz — to torej je protest!

In Janez je protestiral, kričal je; komisar je vrgel eno oko nanj. Po shodu je bil celo protest po ulici do palače, kjer stanuje in pišuri gosposka zakone in druge nepotrebne stvari.

Tovariši so videli, kakšen vtis je napravilo to na Janeza, pa se pričeli še bolj pečati z njim. Razložili so mu marsikaj. Vera v dr. Korošca je bila že na vlaku, ob tistem časopisu popolnoma omajana, treba je bilo samo malo dregniti pa se je vsa vera v klerikalce porušila. Saj je sam videl, kako je policija pazila na početje delavcev, zdaj si je lahko razlagal vse tiste aretacije, ki jih je doživel med rudarji. Kolikorkrat so rudarji štrajkali, so jih mnogo polovili in odpeljali v zapore. Vse je polagoma razumel in ko so mu tovariši še razložili, kaj je to cenzura (prav takrat je imel v rokah časopis, ki je bil skoro čisto prazen) — je vedel malone vse.

Ni maral več, da mu kdo reče klerikalec. Dal si je prinesiti pristopne izjave za strok. organizacijo, kupil je brošuro "Razvoj strokovnih organizacij", celo nekaj letakov je imel shranjene v senu. Pristopnih izjav ni izpolnil, čital pa je brošuro. Tudi je pazno čital časopise, zlasti ker so prav zdaj toliko pisali o orjunaški aferi.

Poznal je rudarja Fakina, saj je bil iz Zagorja. Teden ali 14 dni predno so orjunaši umorili Fakina, je bil z njim na naboru. Vedel je, da so orjunaši Fakina umorili, da pa so bili orjunci zadnje čase takile roparji, kot se je zdaj odkrilo, tega pa ni vedel. Mnogo je o tem pisal "Slovenec", cele strani. Zdaj že ve tudi Janez, da hoče Korošec s tem malo pregnati iz ljudi spomin na umore v Narodni skupščini, ki so okrvavili tudi njegove roke. Zdaj se hoče s tem oprati. Pa se bo težko. Zakaj, kljub dokazom o krivdi orjunašev, o njihovih zločinih, se utegne zgoditi, da bodo nazadnje lepo izpušćeni.

Janez je takole pomaknjen v ozadje živel in gruntal cel svet; ni našel moči, da bi izpolnil n. pr. pristopno izjavo in tako vstopil v organizacijo, dasi bi s tem nekako usmeril svoje življenje in mnogo manj bi bilo treba gruntati. A povoda za tak korak ni bilo. Pa tudi tega mu je dr. Korošec sam serviral.

Ležal je v senu, ko ga iznenadi policija; hišna preiskava. Napovedo Janezu hišno preiskavo. Zdaj si misli Janez, je pa vse jasno kot na dlani. Na tistem ga je celo vse to veselilo, in potem še tako smešno povelje: "Razkažite nam svoje stanovanje!"

Janez je pokazal na mrvo: "Za enkrat sem tule s svojim stanovanjem."

Preiskovali so, našli so sumljive stvari: Žepni koledar delavcev, tiste Pristopne izjave, letake, brošuro "Razvoj strok. org." in prav globoko med senom so našli skrito knjigo, ki je bržkone sila opasna. Nemška je — že to je hudo znamenje, da bi bila vsaj slovenska — in naslov se glasi: "Heilige Kommunion".

"V imenu zakona vam zaplenimo te knjige. Za enkrat vas ne vzamemo, a iz mesto se nimate geniti."

Pa so šli s tistim plenom. To nemško knjigo, ki ji je ime "Sveto obhajilo" je dobil še pred leti, pa jo je zdaj skrival pred tovariši v mrvo. Rogali bi se mu če bi vedeli zanjo. Zdaj jo je odnesla policija, misleč, da pomeni "Heilige Kommunion" nič manj kot "Sveta komunja". Avstrije ni več pa so ljudje od uniforme pozabili nemško in znajo le srbsko.

Janez se je smejal vsemu temu, zlasti še ker so tudi njegovim tovarišem odnesli razne stvari. Vedel je, da je to Korošec skuhal, on "ima policaje čez", in tovariši so mu tudi povedali, zakaj vse to. Volitve v bolniško blagajno železničarjev so te dni, pa malo strašijo.

Takole je Janez dozorel v teh par mesecih Korošceve vlade. Vse se mu je odkrilo, vse mu je jasno, ve kje ga čevlji žuli in ve za zdravnika, ki naj popravi vse te krivice. Šel je v pisarno strok. organizacije, zahteval tam pristopne izjave, jih izpolnil in postal član strok. organizacije. Zdaj je čisto miren, privadil se je vsemu. Vsako krivico si zna razložiti.

Drugi dan mu je prinesel policist knjigo o "Svetem obhajilu" nazaj, s pisanim odlokom: "... ker knjigo ni smatrati nevarnim za državo in tudi ne vzbuja plemenske mržnje ..."

To mi je Janez povedal, se smejal in dejal: "Teater je vse to."

Tako se je vršila zgodba z Janezom. Sam mi jo je pravil in prav lahko mu verjamem. Človek, ki se kot Janez dobori do spoznanja, ne laže. In tudi nikdar ne popusti. Ta Janez bo vedno ostal tak, kakor je zdaj.

Papagaj pravi

Sedaj mi je pa zares žal za svoj glas, ker sem ga oddal Smithu. Socialisti so imeli prav in je škoda, ker jih nismo poslušali. Preklicani Smith, kako nas je zmešal!

HANS KIRCHSTEIGER:

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

Še dolgo bi bil vrabec tako čivkal, bi bil gozd tako šepetal in bi bilo listje šelestelo — ali pa je bila le kri, ki je tolkla po njegovih žilah kakor s kladi-vom, da je kar bolelo? — Oglasil se je drug glas. Močan glas, in prihajal je gotovo iz njega samega. Bil je glas duhovniške dolžnosti: "Poglej tja dol k mlinu. Ali vidiš tam dolgo vrsto mlinskih kamnov? Glej, kar jih je, premalo jih je, da bi se ti jih obesilo za vrat, pa bi se te pogreznilo v morje, kjer je najgloblje, ako se le s prstom dotakneš tega telesa. Ali slišiš, kako šumi voda tam doli? Mar si jo zato potegnil iz vode, da jo pahneš še v globlje brezno? Ali bi tako poplačal zaupanje, ki ga je izkazala tebi, duhovniku?"

Izpovedanka — duhovnik, to dvoje besed je vplivalo na kaplana; zavedel se je zopet samega sebe. Bo-lest in sočutje se je izražalo na njegovem licu. To lepo telo je bil spovedil greh ob svetost. In greh je bil, ki je ležal pred njim, ogrnjen z lepimi oblikami. Skoraj ga je pograbilo sovrašтво, ko se je spomnil na zape-ljivca, ki je sedel v istem času doli v vasi pri svatov-ski pojedini, mož druge žene. Ali naenkrat se je zopet silno ustrašil. Mar je smel misliti tako? Ali ni že ta misel težak greh? Ali mu ni priznanje zapeljanega de-kleta pri spovedi razodelo onečastenje tega telesa? Mar ji ni dal odveze in je s tem odvzel kletev tega telesa pa ga zopet posvetil kot sveti hram? In spovedno tajnost je treba varovati tako strogo, da ne sme du-hovnik niti misliti na to, kar je izvedel pri spovedi. Vsega tega se ne sme dotakniti sedaj, ko mora delo-vati, da odstrani nevarnost od sebe in od Lenke.

Z odvrnjenimi očmi je pokrtil mlado telo. Ali kako naj bi zbudil spečega dekleta? Ni se drznil, da bi se je dotaknil. Odlomil je vejico in ž njo jo je poti-pal. Ali spala je in le malo se je obrnila, ne da bi se bila zbudila. Tedaj jo je prijel za rame in, tresoč jo, je zaklical njeno ime.

To je bilo uspešno.

"Jožef, moj Jožef!" je zaklicala polglasno, še ved-no z zatisnjenimi očmi in njene močne roke so se sklenile nad tilnikom kaplana, ki je bil nagnjen nad njo. A vzklic je veljal drugemu Jožefu. Mar ni bila njena izpreobrnitev popolna? Ali je ostala odveza brez uspeha? Ubogo dete, kdo ve, kolikokrat se še zbudiš iz spanja, ko ljubiš v sanjah svojega dragega Jožefa, pa ti nakaplje resnica britkih bolečin v srce! Ali čas zaceli tudi to rano, akoravno morda šele po dolgih letih težke boli.

Tako je mislil kaplan v nepričakovanem objemu. A njegova blagost je izginila. — Brezobzirno se je osvobodil in v njegovih mišičastih rokah se je Lenka zbudila. Odprla je oči in začudena je pogledela kap-lana. Končno ga je izpoznala; spomin se je vrnil. Kaj je spala? Saj ni hotela; le posušiti je hotela svojo oble-ko. Naenkrat jo je pokrtil purpurni plašč; sramežlji-vost pred močjem ji je pognala kri v nežno kožo od nog do glave.

Skočila je na noge in odhitela je kakor zasledova-na srna. V teku jo je oviralo drevje, ali prerinila se je izmed mladih jelk, da so jo zelene igle zbadale in so se ji pokazale krvave kapljice na koži.

"Glej no! Glej no!" je čivkal vrabec. "Kaj takega! Kaj takega! Tako ni delala Cenka". Polna solnčna obla-se je smejala in smejati se je moral tudi kaplan, ker ga je veselilo od vsega srca, da je bila njegova varo-vanka tako sramežljiva. Le še Lenkine gole noge je vi-del, ki so skušale prodreti globokeje v goščavo.

"Lenka, nič se ne bojte, ne vidim vas več," je de-jal odkritosrčno. "Sedaj odidem. Brez strahu pride-te lahko. Tukaj sem vam položim culo, ki sem jo na-šel na pokopališču. Gotovo je vaša. Menda imate oble-ko v njej, ki jo boste potrebovala sedaj."

Odstranil se je, ona pa je plašno pogledala skozi veje. Ni ga bilo več, a daleč menda ni bil. Že zaved-nost, da je blizu človek, pa ji je vzela naravnost, s ka-tero se je gibala prej. Tiho in oziraje se na vse strani je prišla iz skrovišča, pa je hitro pograbila svojo srajco.

Na svojem najljubšem prostorčku je kaplan po-iskal brevir, ki ga je bil opoldan odvrigel v naglici, ko je videl Lenkin skok v vodo. Kmalu ga je našel, kajti solnce mu ga je samo pokazalo z nežnim prstom, da se je zlata obreza kar svetila.

Bilo je treba hiteti. Že se je bližal čas večernice, on pa še ni bil opravil dopoldnevni hor. Saj ni več vedel, kje je bil pretrgal molitve. Ker ga je mučil dvom, je kar vnovič začel s terco.

Molil je morda četrto ure, pa je stala Lenka za njim. Ker je videla, da moli, se ni osmelila, da bi ga nagovorila, temveč je potrpežljivo čakala, dokler ni prišel do "salve regina" pa pogledal iz knjige.

In ko jo je sedaj pogledal, je skoraj ne bi bil več izpoznal. Kako enostavno, a čedno je oblečena! V svežnju je imela boljše obleko, katero je sedaj oblek-la. Lase je ljubko ovila okoli glave, kakor da si je posadila krono na njo; nežna rudečica sramu je še bar-vala njen okrogli obraz. Trepalnice je imela pobešene; ni se drznila, pogledati možu v oko.

"Prečastni, gotova sem za pot," je dejala tiho.

Kaplan je posegel v žep, pa je potegnil iz njega najprvo pismo za sestro, katero ji je prečital. Lenka je bila malce razočarana; plaho je rekla:

"Ali prečastni, saj niste napisali ničesar o — o — vodi, ki ste me potegnili iz nje. Oj, povejte mi, ali je bilo zelo nevarno za vas?"

"Voda? Nevarno? Kaj pa mislite?" je jecljal ka-plan. Lenka pa ga je pogledala z velikimi, vprašujo-čimi očmi. Kaj mu je neki, da je tako v zadregi? Saj ni mogla vedeti, da je njen poizkus samomora že za-krit s spovednim pečatom in da ne sme govoriti du-hovnik niti s človekom, ki se je izpovedal, o rečeh, ki mu jih je priznal pri spovedi, pa če bi tudi izpo-vedanec sam rad pozneje govoril o njih.

V svoji zadregi je zopet posegel v žep pa je poteg-nil iz njega kos kruha ter ji ga je dal. Njeni močni, beli zobje so se takoj zagrizli v kruh. Saj že več kakor cel dan ni bila jedla ničesar. Kruhu so sledili iz globokih žepov še v papir zamotani kosi mesa pa stekleničica vina.

V tem, ko je Lenka gladna jedla in pila, ji je kaplan opisal pot, ki jo mora izbrati.

"Skozi vas vam ni treba iti; tam je preveselo in lahko bi srečali novega mlinarja, kar bi vas gotovo zopet zelo vznemirilo", je dejal Lenki, ki je le poki-mala z glavo, ker je imela opraviti z jedjo.

"Bolje je, da greste čez hrib tam na levo. In še pol ure prej pridete v Raming pa na železnico. Glejte, tam gori, tisti veliki oreh, tam je vaša pot. In še višje —

ali vidite belo kmetsko hišo za drevjem? Da, tam gor morate. Takoj za hišo opazite velik rdeč križ, tam morate paziti, da ne zaidete v levo na široko pot, ki vodi na planino. Ali desno je mala ozka steza v gozd; med bukvami pridete do malega potoka, ki vodi zopet na cesto. In tam se ne morete več zmotiti, pa ste v štirih urah lahko na kolodvoru. Ali ste si dobro zapomnili?

Lenka je zopet le prikimala.

"Ako pohitite, dospete še do večernega vlaka in jutri zjutraj ste v Kremzu. Odtod imate še dve uri do posestva moje sestre. Bolje se Vam je peljati z večernim vlakom, da pridete podnevu tja. Glejte, tukaj sem Vam zapisal vse, kako morate potovati. Ali znate čitati?"

Ravnokar je Lenka snedla zadnji grizljaj kruha, pa je lahko odgovorila:

"Seveda, saj sem hodila dve leti v šolo."

"Pojdite sedaj v božjem imenu. Daleč imate." S temi besedami ji je stisnil deset forintov v roko.

"Ne, tega ne potrebujem, tukaj imam —," je rekla, pa je vzela iz cule v tenak papir zaviti srebrn tolar. "To je še krstni tolar, ki sem ga dobila od botra. To bode že zadostovalo."

"Ako že nočete sprejeti denarja v dar, pa vzemite za sedaj posojilo. Kadar boste bogata kmetica, mi ga lahko vrnete, a sedaj ga morate vzeti."

To je Lenka končno sprejela, položila je denar v pismo, pa je shanila oboje v nedrih. Potem ji je podal kaplan za trenotek posvečeno roko. Oba sta si pogledala za slovo prvičkrat resno v oči.

"Ne daj, da me prevari moje zaupanje," so govorile njegove oči.

"Gotovo ne, prečastni," je odgovarjal njen žalostni, nemi pogled. Potem je odhitela navzgor po hribu. Nekoliko fantov, idočih na ples, ki so jo srečali, se je ustavilo in gledali so za lepim dekletom.

"No, mlinar je neumen, da je zavrzel to dete zaradi Cenke," je dejal kaplan sam v sebi.

"Ti tudi neumen! Prav neumen! Prav neumen!" je kričal vrabec na drevesu. "Ti neumen kakor vrabec! Neumen kakor vrabec! Kakor vrabec! Vrabec zoblje, kjer najde dobro žito. Vrabec pameten! Ti tepec, tepec, tepec!" In odrčel je k mlinu, pripovedovat svojim tovarišem o lepem dekletu in o neumnem kaplanu.

Ali kaplan ni poslušal vrabčevega čivkanja, temveč je zopet odprl brevir, da dokonča večernico. Saj je imel sam tudi še dolgo pot. Dve uri je treba do drvarske kočje k bolnemu Janezu, ki mu je tam zadej daleč v gozdu drevo v padcu odbilo nogo. Stari vaški zdravnik ga ni več maral obiskovati. Dvorniškova Reza, ki je znala bolje ravnati z zlomljenimi nogami kakor doktor iz mesta, je bila pa na dva meseca zaprta zaradi vračije. Tako je bil ubogi drvarski hlapec izročen smrti, njegova žena in šest otrok pa bedi.

In k tej koči, ki je ležala že smrt na njena vrata in je prodrila beda vanjo, je korakal sedaj kaplan. Preden je stopil v gozd, se je še malo ustavil, obrisal si je pot s čela in je pogledal na drugi hrib.

Da, tam kleči ravno Lenka pod rdečim križem. Sedaj vstaja — pa izgine, ker se zavija pot.

"Ali je tam pač molila?" Upal je.

Hrib in dolina je ležala med njima. Ali jo ugleda še kdaj v življenju? Tudi bodočnost zakriva debelo zidovje, kakor visoko gorovje tisto daljno deželo.

In vendar je lepo v tem gorovju. Kako lepo in srečno je življenje v tej gorski samoti! Kako dober je Bog, ki nam je sezidal tako visoke gore pred bodoč-

nostjo, da ne moremo videti čez nje! Brez skrbi uživamo smehljaje današnji dan.

Ako bi bil mogel priprosti kaplan pogledati v bodočnost, bi bil pač zavidal ubogega drvarskega hlapca, čegar gnijoča noga je napolnjevala kočjo s smrdom.

Po dolgih urah je korakal v zavednosti, da je izpolnil duhovniško dolžnost nad ubogo družino, kakor jo je bil izpolnil zjutraj nad obupanim dekletom, navzdol po zadnjem klancu. Za njim je ležal temni, molčeči gozd, doli je plaval mir med raztresenimi dvori, tudi daljna vas je ležala tako mirno, da ne bi bil slutil nihče, kako veselo se tam sučejo na svatovskem plesu. Solnce je bilo že davno izginilo za zapadnimi planinami, travniki in njive so zamenjali svojo svetlo-zeleno obleko s temnim žametom. Marsikak vrisk, ki je našel v daljavi vesel odmev, je pričal, da žive tudi tam doli ljudje, srečni ljudje. A tudi vriskanje utihne. Slavnostno pojo skozi večer zvoki malega večernega zvona s stolpa, ki se komaj še loči od temnega planinskega ozadja. Kakor glasovi neznanega, nadzemeljskega sveta, govore zvoki zvona ubogih duš, ko utihne nežni glas večernega zvona.

In poslej ni slišati nobenega vriska več. Samo potok šumi tem glasneje.

(Dalje prihodnjič.)

Kako uredi svoje delo vaš klub J. S. Z.?

Mnogi klubi JSZ. so bili aktivni v volilni kampanji, bodisi v distribuciji agitacijske literature, v širjenju naših listov, v sklicevanju in oglašanju naših shodov, v nabiranju prispevkov v kampanjski fond itd. Storili so, kar jim je velevala dolžnost in so vredni vsega priznanja.

Toda kaj sedaj, po volitvah?

Predvsem, nadaljujmo z agitacijo!

Razpravljajte na sejah o novi strankini ustavi, o kateri ima članstvo odločiti, ali se jo sprejme kakor jo je sprejela prošla njena konvencija, ali pa se jo odkloni in ostanje v veljavi prejšnja do prihodnje konvencije. Glasovanje o nji traja do 15. decembra, tajniki pa morajo poslati rezultat o glasovanju najpozneje 18. decembra 1928. Pošljite rezultat uradu, od katerega ste glasovnice prejeli.

Tajnike in druge prosimo, da nam poročajo o volilnem rezultatu v svojem okraju; v ta namen lahko pošljejo izrezke iz listov s svojimi pojasnili.

V Proletarcu priobči Anton Garden razpravo "Melting Pot" in J. S. Z. Peča se z bodočnostjo J. S. Z. Mnenja, ki jih izraža, so njegova. Poziva članstvo, da o njih razpravlja, da svetuje, da predlaga kar se mu zdi v interesu soc. stranke, Proletarca in JSZ. najbolje. Ko bodo njegovi članki končani, pridejo na vrsto drugi, za in proti njegovim argumentom. Prvi njegov članek je v tej številki.

Vsak klub naj izvoli poseben organizacijski odsek, katerega naloga je pridobiti klubu novih članov. Ob enem naj bo vsak član in vsaka članica aktivna v pridobivanju novih članov.

Vsak klub naj se zavzame razširiti "Proletarca" kolikor največ mogoče, in od te točke je naše glasilo še daleč. Torej je polje naše agitacije ogromno.

Kjer mogoče, naj klub prireja predavanja in diskuzije. Predlagajte na seji predmet za diskuzijo na bodoči seji, in o njemu naj ima eden ali več sodrugov

referat, oziroma referate, potem naj sledi splošna razprava. Za predmet lahko služi kak članek iz Proletarca, določbe v novi strankini ustavi, vprašanje, o katerem razpravlja v omenjenem članku Anton Garden, problemi podpornih organizacij z ozirom na socialno zavarovanje, o našem časopisju, o vprašanju kako pridobiti našo mladino itd.

Socialistična stranka z delom po kampanji ni prenehala — nasprotno, vse njeno stremljenje v prihodnjih letih bo, da se utrdi kot organizacija in da razširi svoj tisk. Naloga članstva JSZ. je, da pri tem sodeluje.

Če je kje kak klub neaktiven, je to znamenje, da so člani neaktivni. In če je v njemu mrtvilo, nobenega pravega zanimanja in navdušenja — tedaj je vzrok v članih in članicah, ker mu ne dajo potrebne živahnosti. Ta ne pride od zunaj. Ali je v vas, ali je pa ni. Več življenja, več aktivnosti, v vse naše klube!

Devetinsitirideseta konvencija stavbinskih in posojilnih društev v Illinoisu

Piše Joseph Steblay.

Devetinsitirideseta letna konvencija Lige stavbinskih in posojilnih društev v Illinoisu se je vršila v dnevih 9., 10. in 11. oktobra 1928 v mestu Bloomington, Ill. Delegatov je bilo precej manj kot prejšnja leta. Udeležba je bila največja od strani Amerikancev, za njimi pa so bili zastopani najboljše Poljaki. Čeških delegatov je bilo samo 19, eden Hrvat ter eden Slovenec, pisec tega poročila, ki je zastopal Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo v Chicagu. Vzrok mali udeležbi je nekoliko na strani tajnika, ker ni pravočasno razposlal poverilnic, precejšen vzrok pa je bila menda tudi volilna kampanja, ki je obrnila pozornost mnogih aktivnih ljudi v politično vrvenje ter jih sukala s seboj.

W. B. Whitlock, tajnik Illinoiske Lige, je poročal o napredku stavbinskih in posojilnih društev tekom leta. V Illinoisu jih je 910 in njihova imovina znaša nad \$400,000,000. Članov imajo (v Illinoisu) 861,000. Liga v Illinoisu je razdeljena v skupine. Napr. Českoslovaška liga v okraju Cook ima 128 stavbinskih in posojilnih društev, 75,000 članov, in nad \$30,000,000 imovine. Delnic imajo izdanih nad 700,000. Vrednost posestev, na katera so izdana posojila, znaša \$70,000,000.

Iz tajnikovega poročila je nadalje razvidno, da je bilo v teku poslovnega leta v 42 državah Unije 12,804 stavbinskih in posojilnih društev, ki imajo približno 12,000,000 članov in \$7,178,562,451 imovine. V teku leta je narasla njihova imovina \$844,458,644, in napredovala je za 670,556 članov. Domov je bilo zgrajenih 700,000, na katere je bilo od strani stavbinskih in posojilnih društev posojeno \$3,500,500. Pri gradnji teh stanovanjskih hiš je bilo zaposlenih nad tri milijone delavcev, iz česar je razvidno, da so taka kooperativna društva koristna tudi v tem oziru.

Na konvenciji se je precej razpravljalo o kampanji, ki se jo vodi, da se čimveč članov in drugih pridobi za zlepšanje svojih domov. To pomeni udobnejša in čistejša stanovanja, izboljša sosesčino in ulice ter s tem dvigne vrednost posestev, ob enem istotako pomaga k zaposlitvi delavcev. Direktorijem posa-

meznih društev se priporoča, da store v tej kampanji kolikor največ mogoče.

Državni avditor je priporočal, da naj direktorji napravijo pregled in inventarij vseh hipotek ter drugih vrednostnih papirjev in knjig najmanj enkrat v letu, kajti le s paznostjo se najlaglje zavarujejo proti poneverbam od strani nepoštenih tajnikov in odvetnikov. Društva, ki imajo vesten, sposoben direktorij, znajo skrbeti, da jim načeljuje zanesljiv tajnik, a knjige ter vrednostne listine je treba vestno pregledovati neglede kako poštene so društveni uradniki. To zahteva interes vsakega stavbinskega in posojilnega društva.

Strogo je bilo priporočano ter zabičevano delegatom, da morajo biti zavarovana proti ognju in viharjem vsa poslopja, na katera imajo stavbinska in posojilna društva posojila, zavarovalnina pa ne sme biti manjša od vsote, kolikor znaša posojilo.

Konvencijo je nagovoril med drugimi tudi W. B. Hilton iz države Virginia, predsednik Building and Loan Life Insurance Co., ki je priporočal to zavarovalno družbo ter navajal njene koristi za stavbinska in posojilna društva ter njihove člane. Ta zavarovalnica specializira, to je, koncentrirana je le na zavarovanje posojil članom ter društev. Član delavec si izposodi od stavbinskega društva na svoj dom, in vse gre gladko z izplačili. Pa se dogodi, da umre, in kje naj dobi vdova sredstva, da nadaljuje z izplačili ter reši dom? Ta zavarovalnica ji pomaga, kajti v slučaju smrti njenega moža doplača ostanek zavarovalnica in dom je ohranjen vdovi ter njenim otrokom. Ustanovljena je na kooperativni bazi in posluje sedaj v 35 državah. 113 stavbinskih društev ima v nji svoje deleže.

V razpravi o prihodnji konvenciji Illinoiske Lige stavbinskih in posojilnih društev je bilo pojasnjeno, da bo l. 1929 petdesetletnica njenega obstoja. Izvrševalni odbor je priporočil za sedež konvencije prihodnje leto mesto Springfield, kjer je bila liga ustanovljena. Delegacija je priporočilo odobrila.

Na konvenciji se vprašanja oglaševanja ni prezrlo. Oglašajte stavbinska in posojilna društva v listih, je bil apel delegatom. Vplivajte na urednike, da bodo te ustanove priporočali tudi v uredniških člankih, je bil drug apel. Moč oglašanja je ogromna.

V odbor lige so bili izvoljeni, J. R. Rybicki, predsednik; Niel Lyk, podpredsednik; F. J. Petru, drugi podpredsednik; F. O. Schneider, 3. podpredsednik; John Wlodarski, 4. podpredsednik; W. B. Whitlock, tajnik; O. W. Walkup, blagajnik.

H. G. Perušek razstavi svoje slike v Chicagu v dvorani S. N. P. J.

Čikaški in okoliški Slovenci dobe priliko videti vse novejša oljnata slika, katere je naslikal naš mojster H. G. Perušek. Razstavljene bodo v dvorani S. N. P. J. v soboto 8. in v nedeljo 9. decembra. Opozarjamo slovensko občinstvo v tem okrožju, da ne zamudi te priložnosti. Kdo je Perušek ni treba več pojasnjevati, ker je lahko znan vsakemu našemu rojaku, ki čita liste. Niso pa vsem znane njegove slike, in te so vredne, da si jih ogledate. Opozorite na to razstavo tudi druge in pri tem ne prezrite drugorodcev. Naj vidijo tudi oni, kaj je ustvaril mojster Perušek. Več o razstavi o prihodnjih izdanjih tega lista.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

O VOLILNEM REZULTATU V LATROBE, PA.

Norman Thomas je dobil v Latrobe 35 glasov. Mary Fradel je mnenja, da je to veliko premalo. Tudi nam bi bilo ljubše, če bi jih dobil več, a odstotek, v primeri z večjimi kraji, je vendarle prilično visok. Ljudje v Latrobe, poroča sodruginja Fradel, so poslušali Thomasov govor na radio in se jim je zelo dopadel. Vsi so ga hvalili. A ko je prišel dan volitev, so se pa premislili in glasovali za kandidata, o katerem so mislili, da izposluje spremembe glede pijače.

Socialistična agitacija pa je bila vendarle efektivna, ker je bilo razdane mnogo naše kampanske literature, in bodo ljudje lahko premišljevali o resničnosti njenih besed sedaj ko sta demokratska in republikanska stranka za štiri leta komedijo zaključili, zdaj pa se začne drama, kakor se po vsakih volitvah, ker delavstvo noče glasovati za stranko, ki bi njemu koristila.

Fradlova družina je vsa aktivna na polju socialistične agitacije, in mi želimo le, da bi bilo še veliko takih. JSZ., Proletarec in stranka bi potem naglo napredovali.

PRIHODNI "SAVIN" KONCERT VAS BO ŠE PRIJETNEJŠE PRSENETIL KAKOR PREJŠNJI.

Pevski zbor "Sava" v Chicagu je imel po svoji reorganizaciji nekaj koncertov, ki so drug za drugim beležili naglo napredovanje. Po dolgem času smo dobili priliko diviti se programu, ki je bil izvajan kakor ljubitelj lepega petja pričakuje in hoče.

Kritik "Savinega" koncerta, ki se je vršil prošlo pomlad, je v tem listu pisal med drugim:

"Tekom vse prireditve nam je nehote lebdelo pred očmi eno samo vprašanje, eno samo dejstvo: Ta velika kulturna prireditev je bila prireditev delavstva, ki stremi s svojo lastno močjo kvišku, v višavo in k solncu. To je bila prireditev nas, majhnega naroda izseljencev, naroda kmetov in delavcev, ki mu ni bila ne tu ne tam pot z rožicami posejana. Resnica je, borba za obstanek nas je pognala v tujino! Z majhno naobrazbo smo izgnanci drug za drugim zapuščali domovino, v naših srcih pa je tlela nepokvarjeno čista ljubezen do vsega lepega, kar poseduje naš narod. Narod katerega malokdo pozna, katerega narodna pesem v zadnjih letih prodira med druge narode in ji povsod priznajo prvenstvo nad vsemi narodnimi pesmi drugih narodov."

Ocena, ki jo je napisal, ni bila pretirana.

Na zadnjem koncertu je "Sava" proizvajala v zadovoljstvo vseh navzočih "Rožmarin", kateri je spleten iz najlepšega cvetja slovenske poezije, na prihodnjem pa bo med drugim na sporedu "Gor čez jezero" in "Kako bom ljubila k' me srček boli". Pevski zbor "Sava" želi tu rojeni slovenski mladini predstaviti biserno lepoto naše narodne pesmi, lepoto, ki je dobila priznanje tudi med drugimi narodi, in kdor jih je čul, rad pritrdi, da ni lepših od naših. In mi, izseljenci, smo ponosni nanje!

Da bo "Sava" kos nalogi, ki si jo je nadela s koncertom dne 25. novembra, potrjujejo njeni uspešno izvedeni prejšnji koncerti, na katerih ste čuli fino izvajano skladbo "Zlata kangljica", "Rožmarin" itd., na prihodnjem pa bo spored zaključen s klasično skladbo "Ludmila", ki bo spremljana na violine ter glasovir.

Ker ga ni rojaka, ki ne bi želel čuti lepih slovenskih pesmi, je gotovo, da bo dvorana SNPJ. dne 25. novembra polna. Opozorite na ta koncert svoje znančice in oskrbite si vstopnice v predprodaji, ki so samo po 75c. Privedite s seboj svoje sinove in hčere, da spoznajo krasoto naše pesmi. Ta koncert zahteva od zbora veliko truda in za naše razmere ogromne stroške. Cilj mu je dati koncertni program, ki bo v ponos zboru in v največje zadovoljstvo avdienci. Zato vas v nedeljo 25. novembra pričakujemo v dvorano SNPJ. — *Savan*.

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 27 J. S. Z. V CLEVELANDU.

CLEVELAND, O. — O načrtih za organizirano delo se razpravlja in sklepa v organizaciji. Čimveč je članov na seji in čimbolj se zanimajo, toliko večje so aktivnosti. In če je za kako organizacijo potrebno, da so njeni člani aktivni kolikor največ mogoče, velja to za socialistične klube. Kajti življenje v teh se meri samo po aktivnostih.

Klub št. 27 JSZ. obdržuje dve seji mesečno v svojih prostorih, staro poslopje v Slov. nar. domu. Ena se vrši vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer, druga pa vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne. Seje v zimski sezoni so namenjene v glavnem za diskuzije, da si z njimi pridobimo več znanja ter upogleda v razne probleme.

Člani naj vzamejo to na znanje ter prihajajo na seje v čimvečjem številu. Vsakdo naj povabi s seboj tudi svoje znančice, kajti na naše seje je vsakdo dobrodošel. — *John Krebelj, tajnik*.

"ŽENITEV RADI PREMOŽENJA" V SO. CHICAGU.

V nedeljo 18. novembra vprižori na priredbi društva "Delavec" št. 8 SNPJ. v Hrvatskem domu v So. Chicagu dramski odsek kluba št. 1 komedijo v dveh dejanjih "Ženitev radi premoženja".

To bo prva komedija na našem odru v tej sezoni, in ob enem njena prva vprižoritev v Chicagu. V igri nastopijo naši znani igralci in igralkice. V vlogi dr. Koruna boste videli Petra Bernika, kapitana Bregarja bo predstavljal John Rayer, vlogo Korunove varovanke Lucije ima Frances Vider, in ker ima Korun tudi ženo, ki svojega moža včasih malo z besedami pretrese itd., je bo imel tudi v nedeljo, igrala pa jo bo Mary Udovich. Nadebudni Vesel, ki se ne otepa pred zaljubljenostjo, bo Ivan Beniger, vlogo sluge pa ima John Rak. Režijo vodi Peter Bernik.

Namesto, da bi tu opisali posamezne vloge, je boljše, da prihranimo na prostoru, vi pa se potrudite v nedeljo 18. novembra v So. Chicagu v Hrvatski dom. Naslov je razviden v oglašju v tej številki. Igra bo popoldne, potem pa bo veselica. Vstopnina je 50c.—*P. O.*

IVAN MOLEK BO V KLUBU ŠT. 1 J.S.Z. PREDAVAL O MODERNI AMERIŠKI LITERATURI.

V petek 23. novembra po seji kluba št. 1 bo predaval v dvorani SNPJ. v Chicagu Ivan Molek o moderni ameriški literaturi. To bo prvo predavanje o tem predmetu v našem klubu in prvo med Slovenci v Chicagu. I. Molek se za vsako svoje predavanje temeljito pripravi, in tako smo tudi sedaj uverjeni, da nam bo povedal v izbranih besedah veliko o ameriški literaturi, s katero je seznanjenih le malo ameriških Slovencev, kajti angleške knjige še ne zahajajo mednje v velikem številu — posebno ne one, ki so vredne označbe *literatura*. Predavanje bo v spodnji dvorani. Vstop vsakemu prost. — P. O.

KAKO SO GLASOVALI NAŠI LJUDJE V CLEVELANDU.

Iz "A. D." posnemamo, da je dobil Norman Thomas v okrajih, kjer žive Slovenci, okrog 750 glasov. Štetje tedaj še ni bilo popolnoma zaključeno. Večino glasov je prejel Smith, Hoover pa je bil na drugem mestu. Foster je dobil med Slovenci prav malo glasov.

Za šerifa v clevelandskem okraju je bil izvoljen demokrat Hanratty, za državnega pravdnika pa Roy T. Miller, istotako demokrat. Dobila sta večino tudi med Slovenci.

O KONCERTU PEVSKEGA ZBORA "LIRA".

CHICAGO, ILL. — Koncert slovenskega pevskega zbora "Lira" prošlo nedeljo je imel to posebnost od njegovih prejšnjih koncertov, da je gostoval samo en zbor, med tem ko jih je navadno sodelovalo več — trije, štirje, mogoče včasih celo več, tako da je bila dvorana polna pevcev. To pot je pel razen "Lire" samo zbor "Slovan" iz So. Chicaga. Enkrat je bilo sporočeno, da bo pel tudi poljski zbor, ki pa je moral sodelovati na obhajanju obletnice premirja.

Udeležba je bila prilična, in tudi program se je začel po ne preveč dolgi zamudi. Prva točka je bila Aljaževa "Ti veselo poj", katero je zapel mešan zbor "Lire". Baritonist Paško Alujevič, ki je gostoval na tem koncertu — mislim da je član "Zore" — je zapel Vilharjevo "Na morju" ter Ravnikovo "Gor čez jezero". Nobeni ni dal potrebnega življenja, bodisi da se jih ni zadostno naučil, bodisi, da je bil v skrbeh za izgovorjavo. Kolikšna razlika, ko je pel slednjo Anton Šubelj, in sedaj Paško, dasi je smatran za izborna pevsko moč! Vse boljši pa je bil ko je pel solo v odlomku Friedrich von Flotowe opere *Marthe* "Come, Can You Tell Me" (peli so te odlomke v angleščini). Tu je Alujevič res pokazal, da je dober pevec.

"Slovan" je zapel P. Jerebovo "Jutranja", mala Harriet Wencel pa par popularnih ameriških pesmi s spremljevanjem orkestra. Dekletce ima dober, močan glas ter sigurnost v nastopu. Čul sem, da je pela že v enem večjem gledališču.

Njena sestra Elsie je v družbi dveh drugih deklic proizvajala v svojem drugem nastopu baletni ples, toda za skupni nastop niso bile zadosti naučene. Ako v kaki točki tisti, ki jo imajo predvajati, niso sigurni da bodo nalogo izvršili vsaj srednje dobro, je boljše, da stvar opuste, in to v kredit naslednjim priredbam. Ljudje neradi vzamejo vse "kar se jim da", pa se potem upro s tem, da jih ni več blizu. Nazadnje je predvajala ruski ples sama, ki se je bolje posrečil.

Drugi del programa so bili odlomki iz opere "Martha", ki jo že omenjam prej. Pel je zbor "Lira", v solospvih pa tenorist J. Weble, sopranistka L. Nemanich, že prej omenjeni P. Alujevič, v kvartetu pa Miss A. Kuban, Mrs. L. Nemanich, J. Weble in Adolph Misja. Zbor je vodil Gabriel Chrzanovski.

Vpoštevajoč vse okoliščine in težkoče, je bil drugi del programa dobro izvajan in "Liri" je v čast.

Programu je sledila plesna zabava. Igral je Koldrov orkester. — c.

PREDSTAVA WAUKEGANSKEGA KLUBA DOBRO USPELA.

V nedeljo 11. novembra je vprizoril klub št. 45 JSZ. tridejansko burko "Pred poroko" v Slovenskem narodnem domu. Udeležba na predstavi je bila dobra, istotako zvečer na veselici. Več o tej predstavi je napisal A. V., čigar poročilo bo v prihodnji številki.

THE PROGRESS BUILDER V NEW MEXICI.

S. John Kopriva, Raton, N. Mex., poroča o razmerah v New Mexici in o prošli volilni kampanji, v kateri so kompanije smatrale, da je za delavce edino dobro, če glasujejo za Hooverja. Poslal nam je tudi izvod lista z gornjim naslovom, ki izhaja prvo leto v Roswellu in agitira za socialistično stranko.

KAKO SO GLASOVALI NA HERMINIE.

V Herminiju, Pa., je dobil Hoover 369 glasov, Smith 273, Thomas pa je dobil 39 straight glasov, to je, toliko, je bilo oddanih za celotno socialistično listo. Foster je dobil na svojem dva glasova in enega na Labor tiketu. Na obema so imeli ene in iste elektorje. Anton Zornik, kandidat v legislaturo, je dobil v Herminiju 39 glasov.

DRUŠTVO "DELAVEC",

št. 8 S. N. P. J.

SO. CHICAGO

v nedeljo 18. nov. ob 3. popoldne

v Hrvatskem Domu

96th St. in Commercial Ave.

Predstava

"ŽENITEV RADI PREMOŽENJA"

veselolgra v dveh dejanjih

Vprizori dramski odsek kluba št. 1, J. S. Z.

Pred igro, med dejanji in po igri
igra Peter Ahačičev orkester

Dvorana odprta ob 2:30 popoldne. Začetek programa ob 3.

PO IGRI PROSTA ZABAVA IN PLES.

Vstopnina 50c.

Za obilno udeležbo vabi ODBOR.

Tuberkulozni iščejo zdravja na zapadu

Zanimivo pismo rojaka.

Ako se človeka loteva jetika in ima denar, bo šel v boju proti bacilom v podnebje kam na zapadu. npr. v Colorado, Arizono, New Mexico, Utah ali v Californijo. Zelo mnogo jih gre v Colorado, kjer so tudi veliki zavodi za zdravljenje tuberkuloznih. Večina delavcev sploh ne more iti iskat zdravje na zapad, ker ni sredstev. Hirajo doma in potem končajo v kaki okrajni bolnišnici v oddelku za tuberkulozne. Eni, ki imajo nekaj stotakov, pa gredo poskusiti svojo srečo, češ, saj je vseeno, boljše tam nego tukaj.

Eden naših naročnikov, ki je bival preje v Illinoisu, nam piše iz Denverja:

"Prišel sem v ta kraj pred letom in pol iz Illinois, da si utrdim zdravje, ali bolj točno, da se iznebim jetike. V letu in pol, od kar sem tu, se počutim 75 odstotkov bolje. Priznati moram, da je tukajšnji zrak res dober za bolnike, ki so afektirani na pljučnih boleznih. Vem, da leži tam precej rojakov po sanatorijih in čakajo zadnjega kašlja. Če bi prišli sem, bi si življenje podaljšali, mnogi pa tudi ozdravijo popolnoma. Jetika v prvih stadijih je ozdravljiva. Tu, kjer živim jaz, so vsi iz drugih držav. Prignala jih je sem jetika... Ker so prišli pravočasno, se vsi dobro počutijo ter napredujejo v zdravljenju.

Delavske plače pa so tukaj približno 60% nižje kakor v splošnem plače po mestih na osrednjem zapadu, ali da bom bolj točen, za toliko so tukaj manjše kakor v Chicagu. Bolniki prihajajo sem iz vseh krajev. Ko enkrat svoj denar porabijo in če so telesno dovolj okrepljeni, gredo za delom in delajo za vsak groš. V sili tudi hudič muhe je. Gospodje delodajalci to dobro razumejo in izkoristijo vsakega kolikor se največ da.

V slovenski naselbini v Denverju sem bil enkrat. Imenujejo jo menda Globeville. Imajo cerkev, imajo društva, a drugače v nji kakih posebnih aktivnosti ni.

Oprostite, da vam tratim čas s tem pismom. Vem, da zdrav človek ni kaj dosti interesiran v to, kar vam jaz poročam o bolnikih...

Temu našemu prijatelju in naročniku želimo, da bi kmalu popolnoma okreval. Kar se tiče njegovega pisma, je interesantno za bolne in zdrave, zato smo ga priobčili. Oglasite se večkrat s poročili.

VESELICA KLUBA J. S. Z. NA BRIDGEPORTU, O.

BRIDGEPORT, O. — Tukajšnji klub JSZ. priredi v soboto 29. decembra veselico v prid svojih aktivnosti, ki se vrši v društveni dvorani na Boydsville. In ob tej priliki bomo imeli, če bo čas dovolj za priprave, tudi krajšo igro. O tem bomo tukajšnjemu občinstvu še sporočili. Glede veselice pa je stvar gotova in ste vabljeni, da se je udeležite.

Drugi dan se vrši v isti dvorani konferenca klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ.—Joseph Snoy.

Ako bi delavstvo dalo tisočinko od tistega, kar da za kapitalistično časopisje, za svoj tisk, bi imeli petdeset socialističnih dnevnikov, in več sto tednikov, ki bi širili naše ideje in se borili za interese delavstva.

Slovenska Delavska Zadružna Zveza

CLEVELAND, O.

vabi vse na

PROSLAVO PETNAJSTLETNICE

ki se vrši

v nedeljo 25. nov. popoldne
in zvečer

v Slov. del. domu

na Waterloo cesti.

Popoldne ob 2:30 se prične z izvajanjem programa, ki bo vključeval govorniške, pevske, plesne in glasbene točke. V angleškem jeziku bo govoril Jos. Martinek (Čeh), v slovenskem pa Frank Kerže.

Pevske točke izvajajo: Pevski zbor "Adria", Louis Belle in Frank Plut, komične pa Plut in Eppich.

Na provizoričnem programu (natančen bo objavljen v lokalnem časopisju) je umetni ples in "Moonlight Trio". proizvaja češka muzikalična skupina.

Zvečer se vrši ples v zgornji dvorani, v spodnji pa banket. Cena vstopnicam za popoldne in zvečer (ples) je 50c, za banket pa 75c za osebo in \$1 za par. Vstopnice za banket so v predprodaji v vseh trgovinah S.D.Z.Z.

Na obilno udeležbo vabi

ODBOR.

ČLANSTVU KLUBA ŠT. 1 J. S. Z. V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Tisti, ki so se udeležili prošle klubove seje in so prejeli glasovnice o strankini ustavi, so prošeni, da jih izpolnijo ter vrnejo na seji v petek 23. novembra. Člani ter članice, ki so imeli v predprodaji vstopnice k predstavi drame "Kamnolom", so prošeni, da napravijo obračun do prihodnje seje, ali pa na seji, da bo tajniku mogoče čimprej urediti polne račune. — P. O.

RAČUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

za mesec oktober 1928.

DRŽAVA IN MESTO	Redne znamke	Dualne znamke	Izj. znamke	Prejemki	Glav. sta- nu str.	Drž. in okr. org.	Konv. fond J. S. Z.
ILLINOIS:							
La Salle	5	3	..	\$ 2.55	..	..	\$ 1.30
Virden	4	..	..	1.20	..	..	.40
Springfield . .	5	3	..	2.55	..	..	.80
Waukegan . . .	15	5	..	6.25	..	..	2.00
Chicago No.1	100	30	..	40.50	\$12.75	\$12.75	13.00
INDIANA:							
Clinton	2	1	5	.95	.22½	.22½	.30
MICHIGAN:							
Detroit	20	20	..	13.00	3.00	3.00	4.00
OHIO:							
Cleveland . . .	40	..	20	12.00	..	..	4.00
Glencoe	3	2	3	1.60	3.37½	3.37½	.50
PENNA:							
West Newton .	5	1	..	1.85	..	..	.60
Sygan	5	..	10	1.50	..	..	.50
Hermine	6	1	..	2.15	..	..	.70
Conemaugh . .	18	..	..	5.40	..	..	2.10
Canonsburg . .	21	..	..	6.30	..	..	2.10
Braddock . . .	9	..	..	2.70	..	..	.90
Burgettstown .	1	5	..	2.05	..	..	.80
Luzerne	4	2	..	1.90	..	..	.60
Forest City . .	6	4	..	3.20	..	..	1.00
Latrobe	6	..	..	2.10	..	..	.60
Moon Run . . .	..	..	36	..	7.05	7.05	..
WISCONSIN:							
Milwaukee . . .	40	..	..	12.00	3.00	3.00	4.00
Skupaj	209	83	74	\$121.75	\$29.40	\$29.40	\$40.20

	Redne	Dualne	Izjemne
Znamk na roki 1. okt. 1928	81	105	159
Prejeli od stranke	300	100	..
Skupaj	381	205	159
Razpečanih tekom meseca	309	83	74
Na roki 31. oktobra 1928	72	122	85

Tajništvo J.S.Z.

"Melting Pot" in J. S. Z.

Anton Garden.

Tekom zadnjih let je bilo objavljenih v slovenskih časopisih v Ameriki precej razprav glede bodočnosti naših podpornih organizacij. Povod jim je dal največ obstoječi imigracijski zakon, ki je priseljevanje iz Jugoslavije v to deželo skoro popolnoma ustavil, kar za naše organizacije pomeni sterilnost v naraščanju članstva, razen od tukaj rojene slovenske mladine. Ko smo se dobro zavedli teh po vojni izpremenjenih razmer, smo prišli do zaključka, da je našim podpornim organizacijam mogoče podaljšati življenje edino z rekrutiranjem novega članstva iz vrst tu rojene mladine, ker drugače smo lahko priča lastnemu umiranju že sedaj. Ni namen tega spisa razpravljati o bodočnosti naših podpornih organizacij, kajti diskuzija o tem je v teku pri vseh organizacijah. Bavi se s tem vprašanjem članstvo, glavni odbori, uredniki in konvencije.

Moj namen s temi vrsticami je spraviti na površje diskuzijo o bodočnosti slovenskega socialističnega gibanja v Ameriki, katerega predstavnica je Jugoslovanska socialistična zveza. O tem vprašanju se nismo še bavili in je takorekoč še nedotaknjeno. Mogoče je posameznik kaj malega razmišljal o njem. Je pa zelo važno, posebno za aktivne člane JSZ., ker stojimo pred enakim vprašanjem glede bodočnosti kot naše podporne organizacije; razlika je le ta, da je za podporne organizacije to vprašanje danes več teoretično kot problematično, za JSZ. bo pa to v bližnji bodočnosti postal zelo resen problem, ki se laho sumira s par besedami: Politični razvoj prihodnjih par let bo vrgel v ospredje vprašanje, ali se JSZ. formalno razpusti in naši klubi priključijo direktno k stranki, ali se pa temu izognemo in se podvržemo naravnim zakonom razkrojanja in uničevanja, pred katerimi nam je nemoogoče uteči.

Mogoče se zadnji del stavka glasi precej črno, oziroma ves stavek; vendar pa nimam namena slikati našo neizogibno moribundnost s fatalističnega stališča. Namen imam ravno nasproten. Tisti, ki bi tajil, da se je nam mogoče izogniti ameriškemu "melting pot-u" — posebno še našim delavskim organizacijam, npr. JSZ. — bi moral biti blazno optimističen, in ako bi se mu skušal zoperstavljati, bi bil to lahko čin junaštva kljub temu, da bi bil podoben karakteristiki ptica noja. Resnica je res, da smo nekateri bolj sensitivni na velike ekonomske in socialne izpremembe, katere se vrše okrog nas in nas v svojem železnem objemu

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča ro-
jakom v Ameriki
za vse finančne
transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated
Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West
Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New
York, 11—15 Union Square, New York. 4.)
Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obre-
stuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadrúžne banke, (On account of Zadrúžna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadrúžni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadrúžni zavod.

tirajo naprej in drugi zopet manj. In ako pogledamo pet, deset petnajst let nazaj in primerjamo naše tedanje naselbine s sedanjimi, naše tedanje družabno in javno življenje s sedanjim, naše tedanje organizacije (in tudi časopisje) s sedanjimi, je kontrast toliko večji kolikor dalj v preteklost segamo. Naravno, da smo se subjektivno tudi mi, posamezniki, spremenili, eni več drugi manj. (Je seveda mnogo rojakov o katerih se tega ne more reči, in kljub temu, da je ta grupa v veliki večini, za nas tukaj ne pridejo v poštev.)

Da so se okolščine v katerih se je rodila JSZ., precej izpremenile, je tudi jasno, ker v življenju vpliva ena sila na drugo. Novih trum priseljencev, med katerimi je bila agitacija za socializem pionirsko delo v pravem pomenu besede in socialistična ideja za pretežno večino povsem nov nauk, — teh novih rekrutov mlajše generacije ni več. Rabim besedi 'mlajše generacije' namenoma, ker nove ideje se oprijemajo le mladega človeka katerega možgani so v procesu razvoja in katerega mišljenje še ni zašlo v kolovozni graben in tam obtičalo. V kolikor sprejemajo nove socialne nazore starejši ljudje so taki posamezniki le izjema; to se zgodi ali pod pritiskom gospodarskih razmer v boju za obstanek ali pa radi njih možganske virilnosti, kar pomeni, da so v mišljenju še mladi. Resnica je, da ako je človek mlad po letih še ne pomeni, da je v stanju sprejemati nove ideje; je pač vse odvisno od predsodkov in navad ter od njegove intelektualne 'radovednosti'. Znanstveno potrjeno mišljenje je, da se največ

ljudi "postara" še predno dosežejo mladeniško ali pa dekliško dobo, to je, se razvijejo v mišljenju le do gotove stopnje katera je ponavadi zelo nizka. (Večina odraslih ljudi v Ameriki ima po mnenju gotovih profesorjev inteligentnost dvanajst let starega otroka.)

Mogoče sem se od mojega predmeta nekoliko odstranil; ali pri vprašanju, zakaj ni večjega napredka v delavskem gibanju v splošnem in čemu se socialistična misel razvija tako počasi posebno v Ameriki, je potrebno, da poznamo in razumemo tudi človeka takega kakršen je, ker drugače sledi nestrpnost, se razvije osebnost in razočaranje. In ako pogledamo petnajst let nazaj in primerjamo tedanje razmere z današnjimi, vidimo, da ni bila socialistična agitacija med slovenskim delavstvom v Ameriki povsem brezuspešna in do katere sta Proletarec in JSZ. največ pripomogla. Nas, ki smo se tekom bivanja v novi deželi navzeli novih socialnih idej, nekateri več drugi manj, po številu morda ni mnogo, — najbrž približno toliko kolikor ima Prosveta naročnikov? In kljub temu, da vlada sedaj med našim socialistično mislečim delavstvom nekako mrtvilo, to še ne znači zastoj delavske misli. In ako ne pomeni zadnjega, kje so torej vzroki, da članstvo JSZ. ni toliko aktivno v agitaciji za socialistično misel kot je bilo včasih in da naši klubi več životarijo kot pa žive?

Glavni vzrok je gotovo v tem, ker je šla ameriška socialistična stranka po vojni bolj in bolj navzdol, tako v članstvu kot v aktivnostih; prvič radi razkola, ki je nastal v njej, drugič radi velikih ekonomskih izprememb, ki jih dežela zaznamuje v teku zadnjih deset let in tretjič radi črne reakcije in strahovanja, ki je naperjeno po vojni proti vsakemu delavskemu pokretu

Dr. Otis M. Walter

Zdravnik in kirurg

4002 West 26th Street, Chicago, Ill.

Uradne ure:

Od 2. do 4. popoldne in od 6. do 7:30 zvečer.

TEL.: LAWDALE 4872.

Frank Mivšek

COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.

Waukegan, Ill. Phone 2726

SLOVENSKA PEKARNA

Slovenem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,

lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

OGDEN HIGHWAY GARAGE

Gasolinska postaja in zaloga
avtomobilskih potrebščin.
Popravljamo avtomobile.
Se priporočava Slovencem.

John Thaler & Cyril Obed
lastnika.

4841 Ogden Ave., Cicero, Ill.

Tel.: Cicero, 2687.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je
treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

tako od strani vlade in še več od strani delodajalcev. V takih razmerah bi bil več kot čudež, ako bi članstvo JSZ. raslo in če se bi aktivnosti naših klubov večale. V pričo teh razmer — radi padca ameriške socialistične stranke in povojne reakcije — je skoro čudež, da smo naše gibanje obdržali intaktno in število članstva ter klubov na sedanji stopnji. Edini vir naših inspiracij je nam bila socialistična misel in upanje na boljšo bodočnost. Ali za življenje v klubu in za aktivnosti posameznika je potrebna tudi centralna organizacija, lokalna, državna in narodna; čim močnejša in živahnjša je temveč je življenja v posameznem klubu in temveč volje za aktivnost pri posameznem članu. To je fundamentalna potreba vsake politične organizacije. Razume se, da brez aktivnega članstva ni aktivne organizacije.

Drugi vzrok za životarenje je gotovo tudi to, ker je članstvo klubov JSZ. precej aktivno v raznih drugih organizacijah — napr. v podpornih društvih in pri narodnih domovih. Posebno v Clevelandu je to resnica. Radi tega so razni sodrugji že večkrat poudarjali, da je to "greh" in da je dolžnost sodrugov posvetiti svoj čas in energijo v prvi vrsti klubom, oziroma socialističnemu pokretu. Delno je to resnica. In ko bo socialistično gibanje v deželi zopet dobilo večji zamah, se bodo večje aktivnosti povrnila tudi v naše klube. Aktivnost sodrugov pa je potrebna tudi v podpornih organizacijah, kar je povsem naravno; socialistično misleče delavstvo jih je pomagalo graditi in ima zanje velike zasluge. One so organizacije delavstva, ki zavzemajo v našem javnem življenju in za nas same vedno večje dimenzije v pomenu. Vsaka odtegnitev aktiv-

nosti iz življenja podpornih organizacij bi bilo v škodo njim kakor tudi našemu pokretu. Potreba za naše podporne organizacije je, poleg gospodarskega izboljšavanja, da se v njih širi delavska zavest, čimveč tem boljše za nje kot take, kakor tudi za članstvo. Širiti ideje razredno zavednega delavstva v podpornih organizacijah je pa naloga socialistično mislečega članstva, ker drugi ga ne bo in ga tudi ne more opravljati. Z drugo besedo rečeno, ne manj aktivnosti in nesebičnega dela v podpornih organizacijah od strani razredno zavednega članstva temveč ravno nasprotno, tudi ako gre to na račun aktivnosti soc. klubov. Resnica je seveda, da se s tem zasenčuje JSZ., ako so njeni člani bolj aktivni v drugih organizacijah kot pa v nji. To pa še ne pomeni, da pri tem trpi socialistična misel, kar je za nas glavno.

(Konec prihodnjic.)

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. P., Collinwood. — Priobčimo prihodnjic.

Dopisnikom. — Hvala za sporočila o volilnem rezultatu, za poslane liste ter druge informacije. Vse poslano porabimo kolikor bo dopuščal prostor.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrugji, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK

ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford 2212-2213. Urađuje od 2. do 4. pop., in od 6. do 8. zvečer izvzemši srede in nedelje.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.

Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljentinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regali, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

Tel.: Crawford 2893. Tel. na domu Rockwell 2816

Dr. Andrew Furlan

slovenski

ZOBOZDRAVNIK

3341 West 26th Street, Chicago, Illinois

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

MARY RAVNIK UMRLA.

CHICAGO, ILL. — V četrtek 8. novembra je umrla Mrs. Mary Ravnik, stara 69 let. Veliko ljudi v Chicagu jo je poznalo bolj pod imenom "Skočirjeva mati", to pa odtod, ker je bila več let v službi pri družini Mike Skočirja. Poslednja leta je služila pri družini John Skaviča na So. Harding Ave., kjer se je počutila kakor da je njihov dom tudi njen, kar je pač bil. Tu je ležala tudi na mrtvaškem odru. Pokopana je bila civilno na Narodnem pokopališču, kakor je bila njena želja. Ob njeni krsti jo je obiskalo veliko število ljudi, ki so jo poznali. Petnajst vencev ji je bilo prinesenih v zadnji pozdrav.

Mary Ravnik je bila prijazna, vedno vesela ženska, družabna kot malokdo, ki je ohranila dobro, veselo razpoloženje do konca. Smrt je prišla nenadoma. Dokler je bilo v Chicagu več domačih zabav, je tudi ona rada prihajala, ker je je veselil ples, in plesati je znala lahko in prožno kljub svojim visokim letom. Zadnja prireditev, ki se je je udeležila, je bila predstava drame "Kamnolom".

V Ameriko je prišla pred 19 leti, torej stara 50 let. Soproj ji je umrl v starem kraju. Bolan je bil 15 let, in ves čas mu je bila skrbna, ljubeča žena. Potem jo je pognala bitka za kruh v svet. Dela se ni strašila in preživljala se je ves čas sama.

Zapušča šest otrok. Njen sin John Ravnik živi v Clevelandu, njena hči Frances, omožena Gregoršanc v Chicagu, v starem kraju pa hčer Katarino Bassanesi ter sinove Josipa, Pavla in Franca Ravnika.

Večer pred smrtjo je bila v mali družbi vasovalcev še zelo židane volje, kot po navadi. Ni bila ena onih, ki bi tugovala, ker ji je življenje nasulo veliko več trnja kakor cvetic na dolgo pot, in v tem je bila njena posebnost. Marsikdo drugi bi klonil, bi se jezil ali obupaval. Povsod, kjer je bila v službi, so jo radi imeli. Družini Skavich vsa čast, ker so jo imeli kakor da je njihova, do zadnje ure poslovitve. — X.

TISOČE JESENSKIH ŽRTEV

in nevarnih bolezni v teh mrzlih jesenskih dnevih je povzročenih vsled oslabelega sistema, ki prihaja od železniških neredov. Dotični, ki uživajo

Trinerjevo Grenko Vino

nimajo te bolezni. To zdravilo pojača ves sistem, in vedno pomaga odpraviti zapeko, neprebavnost, slab tek do jedi, napenjanje, nespečnost in glavobol. Vrednostni kupon v vsakem zavoju. Pri vseh lekarnarjih. Brezplačni vzorec, samo enega za vsako družino, dobite od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Illinois.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Ime

Ulica

Mesto, država

DENARNE POŠILJATVE ZA BOŽIČ V JUGOSLAVIJO

pošljite skozi našo banko, kajti naše mnogoletne skušnje in zveze s prvimi jugoslovanskimi bankami nam omogočajo točno in naglo postrežbo po najnižjih cenah. Za vsako pošiljatev jamčimo.

VEČ MILIJONOV DINARJEV je bilo že poslanih skozi našo banko in izplačano tisočerim prejemnikom v njihovo največje zadovoljstvo.

ZA BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO vam nudi vsa navodila naš potniški oddelek. Zastopamo vse parobrodne črte in vas lahko odpremimo v staro domovino po kateri črti hočete sami in to z najboljšimi in najhitrejšimi parniki popolnoma varno in udobno.

Največja slovanska
banka v Ameriki.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave., Chicago, Ill.